

**Algemene beschouwingen
Progressieve Groepering Asten
Begroting 2023**

**Een duurzame wereld:
De code kraken in een ingewikkelde escape-room**

Geachte voorzitter, collega-raadsleden, college, belangstellenden en kijkers en luisteraars bij radio SIRIS,

In deze begroting is duurzaamheid onderbelicht. Bij iedere beslissing hoort een afweging op duurzaamheid. Het moet als het ware in de haarvaten van de organisatie zitten, willen we de klimaatdoelen halen. PGA blijft aandacht vragen voor natuurontwikkeling in combinatie met duurzame energie. Technologische ontwikkelingen zijn belangrijk, maar zijn ontoereikend als het gaat om de gezondheid van inwoners en de staat van de natuur. Denken over duurzaamheid is versnipperd. Voor een duurzame wereld is solidariteit nodig van iedereen: overheid, bedrijfsleven, inwoners en organisaties. Op veel verschillende vlakken zijn we in Asten solidair met elkaar. Juist die solidariteit is extra hard nodig, willen we de klimaatdoelstellingen halen en van Asten een duurzame gemeente maken. Leer van elkaar zuiniger of duurzamer te zijn, ben nieuwsgierig.

Digitalisering zorgt voor verbinding, tegelijkertijd ook voor eenzaamheid. Mensen leven langs elkaar heen. Sociale media zijn vluchtig en de aandacht voor elkaar kan verslappen. Er worden ondoordacht berichten op sociale media geplaatst. Tegenstellingen zijn in werkelijkheid lang niet zo scherp als ze digitaal verwoord worden. Aandacht voor elkaar is een groot goed en dat moeten we met zijn allen stimuleren. Samen de schouders eronder.

Zoals in de begroting staat hoeft niet alles tegelijk, maar PGA wil wel prioriteiten aanbrengen en duidelijk zijn wat minimaal bereikt moet worden. De 'Activiteiten' in de begroting hebben veelal een voorbehoud in de manier waarop het beschreven is. Er staat wel wat de gemeente wil bereiken, maar niet wanneer de gemeente tevreden is. De activiteiten stralen geen daadkracht uit. Dat maakt met name deze onderdelen in de begroting wollig. Complimenten overigens voor de duidelijk leesbare begroting. De uitgebreide tekst bij het weerstandsvermogen en risicobeheersing is verhelderend.

Programma 1: Bestuur en veiligheid

PGA stemt in met de punten van dit programma. Enthousiast zijn we over het Peelland Interventie Team. De brede samenwerking met onder andere UWV, zorg- en welzijnsorganisaties, zorgt dat complexe achterliggende problemen boven tafel komen, mensen geholpen worden hun situatie te verbeteren en de situatie structureel aangepakt wordt.

Zorgelijk is de (illegale) huisvesting van arbeidsmigranten. PGA wil die aanpak graag gespecificeerd zien en verwacht van het college dat het duidelijk aangeeft wat de bedoeling is.

Programma 2: Ruimtelijk domein

Klimaat, energie en duurzaamheid:

Wil Asten de klimaatdoelen halen, is een versnellingsagenda duurzaamheid noodzakelijk! Oftewel maak een tijdspad met concrete duurzame projecten richting 2030. Duurzaamheid moet in de haarwortels van de gemeentelijke organisatie kruipen en PGA wil graag zien dat bij iedere beslissing rekening gehouden wordt met duurzaamheid.

Het is een mooi gebaar meer budget beschikbaar te stellen om bomen te planten. Het aantal bomen dat nu begroot is, is te weinig, maar wij verwachten dat komende jaren zich meer projecten aandienen waar we bomen gaan planten. Alleen bomen planten is niet voldoende. Het geheel moet passen in het duurzaamheidsplan. Mogelijk kan Asten aansluiten bij de bossenstrategie van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. PGA kiest voor waardevol groen met veel diversiteit.

Volkshuisvesting en bouwen

De gemeente Asten dient open te staan voor nieuwe initiatieven. PGA pleit voor direct contact met de inwoners om zo zicht te krijgen op hun woonwensen. Asten heeft lef en vertrouwen nodig om alternatieve woningbouw van de grond te krijgen. Is er al een idee wanneer er in Asten de eerste alternatieve woningbouw gaat komen?

Daarnaast pleit PGA ervoor om de cijfers over demografie, leeftijdsopbouw en de woningmarkt goed op orde te hebben om zicht te blijven houden op de woonwensen.

Landelijk wordt gevraagd om 30 % sociale huur te realiseren en voor twee derde betaalbare woningen te bouwen. Asten zal hierin mee moeten gaan om haar ambities waar te maken. PGA wil extra aandacht voor betaalbare koop- en huurwoningen voor jongeren en starters op de woningmarkt in Asten. Voor de leefbaarheid is het belangrijk dat jongeren hier hun stek hebben en hun leven kunnen opbouwen.

Voor koopwoningen pleit PGA ervoor de grens voor startersleningen gelijk te laten lopen met de nationale hypotheekgarantie. Er is géén woning te koop voor 250.000 euro. Afgelopen jaar zijn slechts twee startersleningen verstrekt. Een teleurstellend resultaat.

Voor huurwoningen worden de prestatieafspraken in 2023 vernieuwd. We merken dat Astense jongeren via het lotingssysteem niet altijd direct in aanmerking komen voor een huis in Asten, maar in een dorp verderop moeten wonen. VRAAG: Worden de lotingsystemen van Bergopwaarts en Wocom bij de herziening van de prestatieafspraken meegenomen?

Vitaal buitengebied:

Om te voldoen aan de klimaatdoelstellingen is circulaire landbouw essentieel: creatieve verbindingen, kringlopen, ketens die duurzaam zijn of verdienmodellen die meer samengaan met natuurwaarden. In de begroting staat er geen woord over te lezen.

PGA is verder blij dat Asten het hiaat in het ruiternetwerk sluit.

Bruisende en aantrekkelijke kernen:

Door te vergroenen op plekken waar veel Astenaren komen zoals de Markt en het Koningsplein, versterk je de totale groenbeleving van iedereen. Een autovrije Markt kan dit beeld versterken. PGA ziet de vergroening en een autovrije Markt als goede uitgangspunten voor de nieuwe centrumvisie.

Vernieuwing Milieustraat:

Over de milieustraat, zal ik kort zijn. De milieustraat moet voor iedereen toegankelijk zijn, voor ouderen en mensen met beperkingen. We vragen de gemeente doortastend te zijn in de vernieuwing.

10 % positief exploitatieresultaat investeren in voorzieningen:

PGA stelt voor dit meteen op te pakken. Als we in 2025 pas hierover gaan nadenken, dan is de kans groot dat we dit niet meer doen deze bestuursperiode. We vinden het een goed idee omdat naast het wonen, de nieuwe woonomgeving belangrijk is. PGA ziet kansen om een deel van het bedrag te investeren in kunstwerken in de wijk. Over dit onderwerp dienen wij een motie in.

Programma 3: Sociaal domein

Er is géén werkveld dat dichterbij de inwoners komt dan het sociaal domein. De gemeente maakt beleid en de verdere gang van zaken ligt bij uitvoeringsorganisaties. Dat ontslaat de gemeentes evenwel niet van de verantwoordelijkheid voor de uitvoering. Het is zaak de vinger aan de pols te houden. Het voorliggende veld wordt van cruciaal belang om de zorgkosten in de hand te houden. PGA vindt dat dit nooit ten koste van kwaliteit mag gaan. Daarbij is aandacht voor preventie van cruciaal belang: verslavingszorg, voeding en bewegen.

Kansen voor iedereen:

PGA vindt dat iedereen mee moet doen. Kansen voor iedereen in een sterke sociale omgeving. Dat is solidariteit voor je naaste. Dat kunnen we bereiken door:

1. Een extra regeling voor schrijnende gevallen in de schuldhulp die in de problemen komen door de onvoorziene hoge energiekosten
2. De gehandicaptenparkeerkaart en -plaats gratis maken
3. Een onafhankelijk steunpunt mantelzorg
4. Eenzaamheid tegen gaan, ook met alternatieve woonvormen

Over 1 en 2 dienen wij een motie in.

Als je in de schuldhulpverlening zit mag je géén schulden meer maken. Door de hoge energielasten moeten sommige bewindvoerders de keuze maken ofwel méér schulden, waardoor mensen uit de schuldhulpverlening kunnen vallen of minder leefgeld waardoor mensen honger leiden. Voor deze schrijnende gevallen willen wij een motie indienen.

Over de gehandicaptenparkeerkaart en -plaats kan ik kort zijn, hier hebben wij het al eerder over gehad. We vinden het principiële onjuist dat mensen bij de leges moeten betalen voor zaken waar een direct medisch noodzaak de grondslag is. Daarom dienen wij hierover een motie in.

Één tegen eenzaamheid:

Het project 'Één tegen eenzaamheid' is een mooi project. Dit programma pakt vanuit sociale netwerken eenzaamheid aan. Wij willen daar aan toevoegen dat de ruimtelijke inrichting kan meespelen bij eenzaamheid. In Asten is een chronisch gebrek aan alternatieve woonvormen. Alternatieve woonvormen brengen mensen met elkaar in contact. Alternatieve woonvormen bieden ruimte om zaken samen te delen zoals schuren, auto's, wasbakken, tuinen, speelruimtes enzovoorts – en bieden dus plaats om elkaar te ontmoeten. Ze zijn als het ware een preventieve oplossing voor eenzaamheid. Zolang geen alternatieve woningbouw wordt aangeboden, zijn mensen gedwongen om alleen te wonen in een te groot huis en is de kans groot op vereenzaming bij een deel van de bevolking. Wil Asten eenzaamheid tegengaan, dan zijn alternatieve woonvormen dringend nodig.

Laaggeletterdheid:

De gemeente dient klare taal te gebruiken bij brieven aan inwoners en ondernemers. Soms zijn de brieven echt niet te doorgronden. Zeker voor laaggeletterden. De gemeente dient hierin het goede voorbeeld te geven.

Een slecht voorbeeld hiervan is de brief die inwoners in Nederland ontvangen hebben over de energietoeslag. Bij de mensen die er recht op hebben heerst veel onduidelijkheid met als gevolg dat ze de toeslag niet aanvragen. Asten moet actief ervoor zorgen dat de toeslagen bij alle mensen die daar recht op hebben.

Jeugdzorg:

De jeugd is de toekomst. Helaas staat die toekomst onder toenemende druk. Een samenhangend programma van preventieve projecten is niet voldoende. Er moet ook geïnvesteerd worden in behandeling. Denk aan suïcidegevaar en schermverslaving. Halt is een welkome aanvulling hierbij.

Programma 4: Economie en financiën

Lokaal bedrijventerrein:

Het bestaande bedrijventerrein Molenakkers is verouderd en verdient een opknapbeurt. PGA is groot voorstander van revitalisatie en herontwikkeling alvorens nieuwe locaties te zoeken.

Regionaal bedrijventerrein:

De gemeente moet solidair zijn met de rest van peelregio. De opmerking: *'Niet in Asten, maar zo dicht mogelijk'* slaat nergens op.

PGA vindt 1,8 miljoen euro voorbereidingskosten voor een nieuw regionaal bedrijventerrein erg hoog. Asten wordt gevraagd 300.000 euro in te leggen. Het is veel gemeenschapsgeld, terwijl het antwoord waar die investering voor nodig is, vaak is gebleven. De uitleg in deze begroting is

opnieuw erg karig. We zijn toch al jaren bezig met deze zoektocht en het lijkt ons dan dat er al veel voorwerk is gedaan. Kan de wethouder nader specificeren waar die 1,8 miljoen euro gemeenschapsgeld in de voorbereiding voor nodig is?

Korte termijn maatregelen Bereikbaarheidsagenda Metropoolregio Eindhoven:

Bij de korte termijnmaatregelen komt Asten er bekaaid van af. Zonder perspectief op investeringen op infrastructuur in de Peel gaan wij niet akkoord met de korte termijn-maatregelen A2/A50. Maak er komend jaar werk van dat de regio Eindhoven ook perspectief biedt voor verbeteringen aan de infrastructuur waar wij als Astenaren dagelijks gebruik van maken. Wat ons vooral ergernis oproept, is de ellenlange reistijd van de bus naar Eindhoven (maar liefst 50 minuten!) en de gevaarlijke situatie op de A67 door al het vrachtverkeer op een tweebaansweg.

Verbinding onderwijs en arbeidsmarkt:

Verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt draagt bij aan het integraal denken in een circulaire economie. Een voorbeeld is het initiatief Hand en Land op mbo's in Zeeland. Bij dit initiatief worden leerlingen onderwezen over hun eigen leefomgeving en zo gestimuleerd na te denken over omgeving, materialen en vakmanschap. PGA vindt het initiatief een verrijking voor Asten.

Innovatiehuis De Peel:

PGA wil een grondige en kritische evaluatie van Innovatiehuis de Peel alvorens te beslissen over het voortbestaan van het Innovatiehuis. Wat is nu de stand van zaken, komt er een evaluatie en welke besluiten liggen hierover in het verschiet in 2023?

Financieel gezond:

Door het college is gevolg gegeven aan de motie de stijging van de OZB terug te draaien. Dit klinkt heel positief, ook wij zijn voorstander dat de inwoner zo weinig mogelijk OZB betaalt. Het roept bij ons wel een paar vragen op:

- Is er door het college nagedacht over het terugdraaien van bezuinigingen die we bij de scenario-ontwikkeling 2019 – 2023 hebben gedaan?
- Hoe denkt het college de plannen waarvoor nog geen budget beschikbaar voor is gesteld in 2023 te financieren wanneer de OZB verlaagd wordt?
- Stel dat de financiering niet lukt binnen de begroting, wil het college dan weer de OZB verhogen?

PGA zou graag zien dat we de subsidie HALT weer toekennen en de jaarlijkse subsidie vrijwillige en professionele organisaties weer indexeren.

We maken ons zorgen over de financiering, omdat uit de schriftelijke beantwoording blijkt dat er plannen zijn voor 2023 die niet in de begroting zijn opgenomen, namelijk de extra middelen voor starters en de korte termijnmaatregelen bereikbaarheidsagenda. Het moet niet zo zijn dat de OZB nu verlaagd wordt en dat de gemeente bij de TURAP (tussentijdse rapportage) extra budget gaat vragen. Dat is Jojobeleid en dat is niet eerlijk tegenover de inwoners.

Tot slot

Wij spreken dank uit naar de ambtelijke organisatie voor het opstellen van de begroting en de beantwoording van de vragen.

Fractie PGA

Sandu Niessen, Marianne van de Ven – Meulendijks, Annemie Urlings, Danny Grein, Franca Thijssen en Hans van den Bosch